

Dušobčerstvující rozhovor s Jiřím Růžičkou

Miroslava Jirásková

V květnu 2014 jsem se na CMTF UP Olomouc měla možnost poprvé seznámit s mužem, který vedl odbornou přednášku o duši a o světě snění. Člověkem, který mimo jiné založil soukromou vysokou školu, jež má akreditovaný jednooborový směr psychologie. Udělal si to po svém, takže škola má určité charisma a genia loci.

Teorie zůstane pouhou teorií, pokud nepřikročíme k činu. J.A.K.

Pan doc. Růžička působí jako svobodomyšlný člověk, který má odvalu mluvit o věcech oslovujících naši duši. Např. o tom, proč může být každý člověk výzvou a otázkou pro toho druhého či jak nás v některých životních obdobích dokáže náš vlastní sen přivést k tomu, jak se neztratit v životě a jak zaměřit naši pozornost k obyčejným lidským věcem.

Jak dobře jsem znala stavy ranního probouzení, kdy jsem si na chvíli nebyla jistá, jestli je skutečnou realitou život ve snu, či život v bdění. A tady jsem poprvé dostala možnost zanalyzovat svůj sen tak, že mi začal vyjevovat svůj skrytý smysl. Možná také patříte k lidem, kteří rádi občerstvují svou duši, a pro vás, čtenáře *Gymnasionu*, jsem se pana docenta zeptala na několik otázek. Přeji hezké čtení.

Co byste poradil lidem, aby prožili spokojené stáří?

Upřímně řečeno, nevím. Moc na dávání rad nevěřím, protože sám rady příliš nepřijímám a ze své praxe zjišťuji, že moje rady druhým moc zisku nepřinášejí. Vlastně i své studenty nabádám, aby poskytovali rady jen věcného a orientačního charakteru.

Takže vás asi zklamu. Nevím! Já mohu sám za sebe říci, že se velice snažím rozu-

mět druhým lidem i sobě, smyslu života a lidského údělu. Učím se celý život poctivosti a odvaze, ale není to vůbec snadné. Také jsem zjistil, že se nemusím bát budoucnosti i proto, že stejně nevím, jaká bude. Víím, že neodpovídám na otázku přímo, oklikou chci říci, že stejně nevím, co bych poradil. Nebát se, nekrást a mít rád sebe, druhé lidi, život, svět? Proměňovat sny ve skutečnost a sny se také řídit? To jediné si myslím, že mohu říci, ale rada to není. Já s tím vším zápasím pořád. Zdaleka ne tak úspěšně, jak bych si přál. A zdaleka za to nejsem druhými jen chválen. Protože ze všeho nejvíce potřebuji svobodu. Svobodu být sebou, myslet, říkat, žít tak, jak tuto svobodu cítím. Už nejsem úplně mladý (až na tu duši), ale tato hodnota je pro mne stále klíčová.

Jak jste vnímal starší lidi, když jste byl mladý?

Mám jedno vodítko, které mi vydrželo celý život a držím se ho. Od malička jsem sázel na „starý chlapy“. Samozřejmě, že se moje pojetí věku s mým věkem měnilo. Nicméně jsem je bral za vzor, spolupracoval s nimi a učil se od nich. Vyplatilo se mi to, ale především jsem nikdy nebyl zklamán. Ty chlapy jsem si ale musel sám vybrat, netýkalo se to všech, ale když už

jsem vsadil, pak už to bylo přátelství napařádek. A ženský? No, měl jsem a dosud mám rád „tety“. To neznámá, že jsem nevnímá i jiné ženy, ale s nimi jsem se cítil být přijímán a také mne bavilo je poslouchat. Bývalo mi u nich teplo a bezpečno. A často jsem od nich dostal něco dobrého k snědku nebo mne pohlady. Ano, tety jak pokrevní, tak ty druhé „tety“ vůbec mám rád.

Jak vnímáte mladé lidi teď? Co byste jim chtěl říci, poradit?

Zjistil jsem, že duše nestárne. Proto tuto otázku považuji za zavádějící v tom smyslu, že je v ní implicitně obsaženo totéž, co v té předchozí, že totiž existují podstatné rozdíly věkové. Já je necítím ani jedním směrem. Přitom samozřejmě víím, kolik mi je. Ale se svými dětmi i studenty mluvím jako rovný s rovným. I ke svým vnukům se tak chovám. Radit jim nechci, ale vzkazuji: nebojte se dospělých, nemyslete si, že toho vědí o podstatách života více než vy. Hledají stejně jako vy. Mýlí se a často v životě, podobně jako vy, plavou. Buďte sami sebou a s dospělými nebo staršími buďte zadobře, protože jsou vám daleko více podobní, a vy jim, než si myslíte.

Z čeho vyvěrá laskavost člověka?

Z naší přirozenosti, z odvahy mít rád a milovat, ze zkušenosti, že je to blažené, svobodné, povznášející a přibližuje nás to navzájem. A také je to pocit, že jsem bohatý a mohu rozdávat. Že jsem viditelný jako člověk, že mohu mít rád, a přitom se do ničeho nezaplétám. Ačkoliv i zde si musím dávat pozor. Být laskavý mne fakt těší a baví.

Zažil jste někdy v životě chvíli, kdy jste nevěděl, jak dál?

Ano, dokud jsem nezjistil, že můj život má smysl tehdy, když svoje životní úsilí odevzdám druhým, když jsem platný. A od té doby mám docela klid. Samozřejmě, že čas od času tápu, někdy mne přepadne zvláštní smutek, stesk. Ale to pomine, když jdu za někým nebo za něčím, co má shora uvedený smysl.

Zažil jste někdy v životě chvíli, kdy jste měl pocit, že jste na dně síl?

Jo, zrovna vloni. Bylo to hnusný a drsný. Měl jsem ale naštěstí trochu zastřeného vědomí, takže ta lepkavá, studená a opuštěná prázdnota mne nepožírala při plném vědomí, ale v jakési milosrdné anestezii. Uzdravil jsem se a přešlo to. Pánbůh zaplať!

Co se v takových chvílích dělo?

No, jednak jsem byl nemocen, jednak jsem se z banálních příznaků nemohl dostat. Byl jsem vyčerpaný povinnostmi a nezbyly mi rezervy k hladkému zvládnutí nemoci. Nezbylo mi ostatně nic jiného než vydržet. Sápaly se na mne pochybnosti, obavy, úzkosti a strachy, taky marnost a jiné potvory, docela si mne vychutnávaly. Samozřejmě jsem ale byl v péči rodiny, takže se to dalo docela dobře vydržet. Ale žádná radost to nebyla.

Kde jste bral v životě sílu, když jste slábl?

Nevím, ono se to dělo samo, prostě jsem musel čekat a doufat, že se to nezvrhne. A skončí!

Proč se u některých lidí cítíme tak dobře, že se nám od nich nechce odejít?

Protože... Já to mám tak, že jim důvěřuji, že nic jeden druhému nepředstíráme, máme se rádi a je to cítit, jsem vítán a společně můžeme snít, jen tak kecat a také důvěrně být. No, a když nemoralizují, nechťejí mne – samozřejmě pro můj prospěch – „upravovat“. A samozřejmě se s nimi musím cítit svobodně.

Co si myslíte o lásce? Je to stav, kdy se stírají hranice mezi já a ty a mezi přede mnou a ve mně? Je to naše schopnost mít a nechat srdce otevřené? Jaká je vaše zkušenost?

Já tedy nevím, takto položená otázka s předpřipravenou odpovědí mne trochu dráždí. Pro mne je láska nesmírně diskrétní téma a mluvit o ní navíc veřejně, to je nepřijatelné. I když samozřejmě chápu její důležitost. A chápu, že byla položena. Moje reakce je, že láska je vždy obětí.

Skutečná láska není bez oběti možná, což podle mne platí i naopak.

Proč někteří lidé jakoby svítí? Nebo se při rozhovoru rozsvěčují?

No, někdo svítí a já vidím, že je falešný jak pětník. Někdo svítí zlobou. Jiný zase jen tak přívětivě poblikává. Jinému hoří lýtka, tomu zase uši. Je to různé, jako lidé jsme nositeli světla. To je každému dáno rovnou.

Existuje podle vás skryté vědění? Pokud ano, stojí za to ho zaznamenávat?

Nevím úplně, co se tím míní. Je to pro mne příliš mnohoznačná a příliš neuchopitelná otázka. Vzdávám to.

Je podle vaší zkušenosti pro život důležitá intuice?

No, pokud se tím míní jakýsi silný, přítom však ještě nezřetelný pocit, pokud se jedná o vnímání, které není dostatečně podložené nějakými fakty, pokud je řeč o jasnozřivosti, kterou je třeba dodatečně doložit či vyložit, pak je nepochybně důležitá.

Co je podle vaší zkušenosti duše a duch?

Tuto otázku kladu svým studentům na první hodině. Nemohu ale odpovědět přímo, protože otázka je položena předmětně, což znamená, že duše je něco, věc, jsoucno samo o sobě. Protože jsem sám kritik tohoto způsobu myšlení a pojmání světa, mohu pouze říci, že naše bytí, existence je oduševněná, tato oduševněnost je podstatným znakem a způsobem našeho bytí, existence. Nemáme duši, ale spíše má ona nás. Jsme bytosti obdařené tímto nadáním. Výraz duševního nadání určité lidské bytosti v určité době má nějaký ráz, řád, výraz, pohyb, říkáme, že má ducha.

Máte rád svůj stín? Vnímáte ho vůbec? Jak jste s ním v životě naložil?

Já o žádném svém stínu nic nevím. Jen vím, že se jedná o alegorii, která se stala objektivizovaným pojmem, což je problém. Má vyjadřovat něco z vlastností našeho života, co nevidíme, čím jsme. (Stín ze smyslu slova patří do oblasti vizuální percepce. Můj nevidomý přítel by ale mluvil o něčem jiném než o stínu.) Něco, čeho se nemůžeme zbavit. Spíše také nechceme. Já o tomto problému vím, ale stínem

bych to nenazval. Mně se tento Jungův pojem zdá zavádějící, poněkud moralizující a umělý.

Žijete asi 30 let v manželství. Řikal jste mi, že jste překonali několik manželských krizí. Uvědomujete si nějaký mechanismus přežití ve vztahu, aby zůstal láskyplný i po letech?

Žiji v tomto manželství okolo 30 let. Zažili jsme řadu těžkých a jen obtížně zvládnutelných období a chvil. Přesto se máme rádi, obdivujeme se a vážíme si řady vlastností a skutků, naučili jsme se toleranci a mnoho nám toho ještě zbývá. Myslím, že si v dobrém i méně dobrém poskytujeme hodně příležitostí se od druhého a při druhém učit. Máme se v úctě, respektu i shovívavosti. Lezeme si také na nervy nebo prostě neunášíme některé chvíle, které si připravíme. Ale tak je to v dobrých vztazích vždy, co se pamatuji. Manželství (jakož i jiné vztahy) je jako zahrádka. Stojí mnoho úsilí, musí se o ni stále pečovat a pak ta práce, čas, chvíle napětí, obav i zklamání nakonec přinášejí radosti a štěstí, pro které to stojí za to. Samozřejmě, že ji člověk musí mít rád, což se pěkně tou péčí učí. Ale něčemu nerozumím, je mi cizí, nepřijatelné. A nechci se s tím také smířit, což je pošetilé. Dříve jsem si občas myslel, že by to bylo jinde lepší, dnes na to mám jiný názor. Jsou skutečnosti, které jsou pro mne natolik pěkné a cenné, že se ostatní snažím brát prostě jako daň. Daně a smrt jsou, jak říkají Američané, neodvratné. Asi to má moje choť podobně.

Děkuji.

komix I

Učitelovo varování

Jiří Růžička, 2009.
foto © Milena Balá

